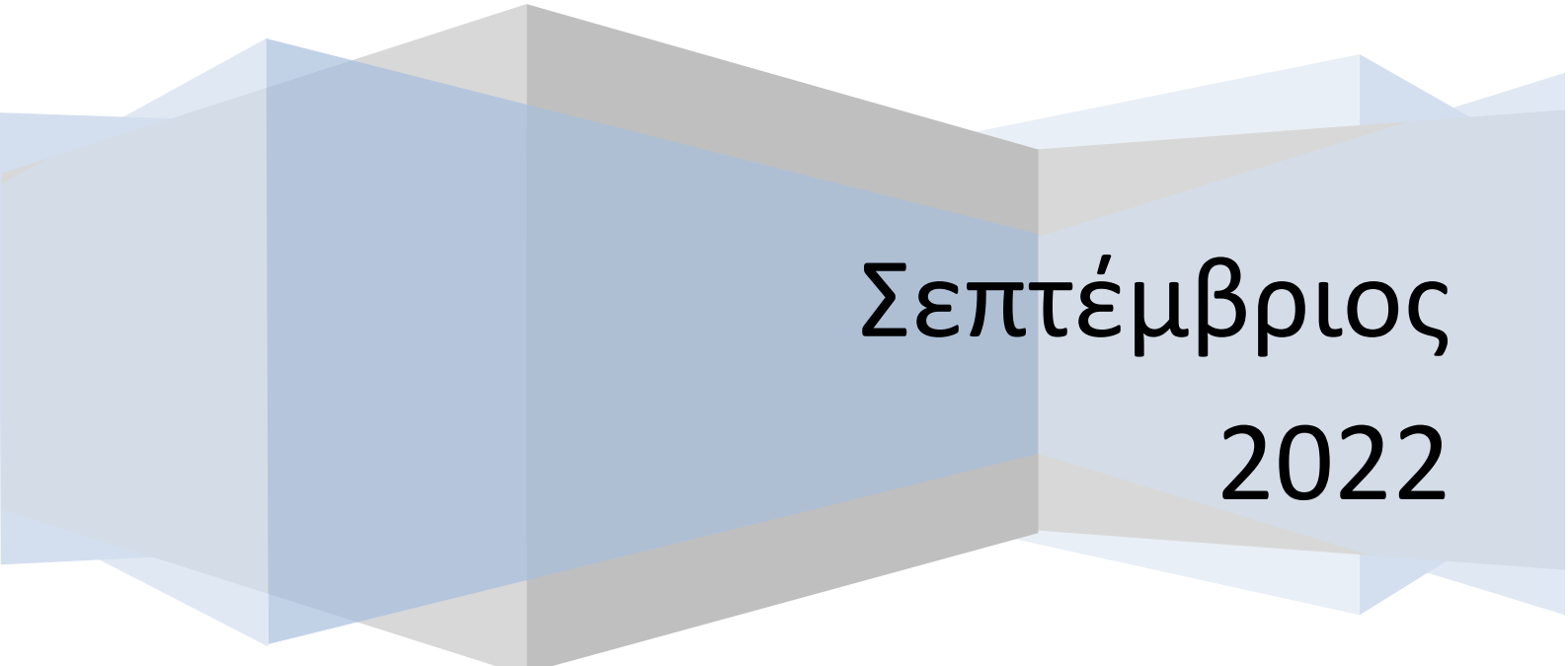

Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης

ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ

Palmos Analysis PC

Σεπτέμβριος
2022

“ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ” (Executive Summary)

Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο της διαρκούς προσπάθειας που καταβάλλει για την πληρέστερη πληροφόρηση και ενημέρωση, τόσο του επιχειρηματικού κόσμου και των φορέων (κρατικών ή μη) της πόλης της Θεσσαλονίκης, όσο και των κατοίκων της, συνεχίζει την περιοδική διεξαγωγή Έρευνας Οικονομικής Συγκυρίας – σε επίπεδο Νομού Θεσσαλονίκης – που αφορά επιχειρήσεις των τεσσάρων τομέων της οικονομίας και καταναλωτές.

Η Έρευνα Οικονομικής Συγκυρίας του Νομού Θεσσαλονίκης (“**Βαρόμετρο ΕΒΕΘ**”) διεξάγεται **δύο φορές το χρόνο, κατά το 2^ο 15νθήμερο των μηνών Μαρτίου και Σεπτεμβρίου**, σε συνολικό δείγμα **1.500 ερωτώμενων** (800 επιχειρήσεων και 700 καταναλωτών). Η έρευνα καλύπτει και τους τέσσερις τομείς της οικονομίας (βιομηχανία –μεταποίηση, υπηρεσίες, λιανικό εμπόριο και κατασκευές).

Η έρευνα για το “**Βαρόμετρο ΕΒΕΘ**” διεξάγεται με τηλεφωνικές συνεντεύξεις με τους υπευθύνους των επιχειρήσεων (Γενικούς Διευθυντές ή Διευθυντές Οικονομικών ή Διευθυντές Πωλήσεων ή τους ιδιοκτήτες, αν πρόκειται για μικρότερες επιχειρήσεις) με τη χρήση των ερωτηματολογίων που χρησιμοποιούνται από το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) και την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN), προκειμένου τα αποτελέσματα να είναι συγκρίσιμα με τις αντίστοιχες έρευνες που διεξάγονται σε Εθνικό (ΙΟΒΕ) και Ευρωπαϊκό (DG ECFIN) επίπεδο.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ – ΜΑΡΤΙΟΣ/ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020 και ΜΑΡΤΙΟΣ 2021

Οι πρωτογενείς έρευνες σε καταναλωτές και επιχειρήσεις στο Νομό Θεσσαλονίκης, στις οποίες βασίζονται οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ του Μαρτίου 2020, διεξήχθησαν εν μέσω της κρίσης από την επιδημία του κορωνοϊού. Συγκεκριμένα, η έρευνα σε καταναλωτές διεξήχθη μεταξύ 23 Μαρτίου και 1 Απριλίου 2020, ενώ η έρευνα σε επιχειρήσεις διεξήχθη μεταξύ 23 Μαρτίου και 7 Απριλίου 2020. Κατά την χρονική αυτή περίοδο είχαν ενεργοποιηθεί και επιβληθεί όλα τα περιοριστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της επιδημίας του κορωνοϊού, τόσο σε σχέση με την αναστολή λειτουργίας επιχειρήσεων και δημόσιων οργανισμών/φορέων, όσο και σε σχέση με τον περιορισμό των μετακινήσεων των πολιτών. Συνεπώς, οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ για τον Μάρτιο 2020 αποτυπώνουν πλήρως το καταναλωτικό και επιχειρηματικό κλίμα εν μέσω της κορύφωσης της κρίσης λόγω της επιδημίας και του lockdown που είχε επιβληθεί στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου. Παράλληλα, οι αντίστοιχες πρωτογενείς έρευνες σε καταναλωτές και επιχειρήσεις στο Νομό Θεσσαλονίκης στις οποίες βασίζονται οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ για τον Σεπτέμβριο 2020, διεξήχθησαν εν μέσω της εξέλιξης του δεύτερου κύματος της πανδημίας του κορωνοϊού στη χώρα, στο χρονικό διάστημα δηλαδή μεταξύ 22 και 30 Σεπτεμβρίου 2020. Τέλος, οι πρωτογενείς έρευνες σε καταναλωτές και επιχειρήσεις στις οποίες βασίζονται οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ για τον Μάρτιο 2021, διεξήχθησαν εν μέσω της εξέλιξης του τρίτου κύματος της πανδημίας του κορωνοϊού στην Ελλάδα, το χρονικό διάστημα 22 – 31 Μαρτίου 2021 για τους καταναλωτές και το χρονικό

διάστημα 30 Μαρτίου – 8 Απριλίου 2021 για τις επιχειρήσεις, χρονικό διάστημα κατά το οποίο εξακολουθούσαν να ισχύουν οι περιορισμοί στην μετακίνηση των πολιτών, η αναστολή λειτουργίας του λιανεμπορίου και οι υποχρεωτική εφαρμογή εναλλακτικών μορφών εργασίας, όπως η τηλεργασία σε μεγάλο μέρος του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. **Συνεπώς, οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ εξακολούθησαν να αντικατοπτρίζουν τις σοβαρές συνέπειες από την συνεχιζόμενη οικονομική κρίση που δημιουργήσε η πανδημία του κορωνοϊού στην Ελλάδα αλλά και παγκοσμίως.**

Οι Εθνικοί δείκτες, καταγράφονται από τις έρευνες οικονομικής συγκυρίας που διεξάγει το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) και οι οποίες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN), τα δε αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Με βάση την ανακοίνωση του ΙΟΒΕ για τους Εθνικούς δείκτες για τον Μάρτιο 2020, **«επισημαίνεται ότι ένα μέρος της πρωτογενούς έρευνας πραγματοποιήθηκε πριν την επιβολή των μέτρων παύσης της δραστηριότητας σε συγκεκριμένους κλάδους και ένα μεγαλύτερο τμήμα αυτής πριν την εφαρμογή μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας των πολιτών. Συνεπώς, η πορεία του δείκτη δεν ενσωματώνει απόλυτα το εύρος των εξελίξεων που έλαβαν χώρα τον Μάρτιο. Με αυτό το δεδομένο, είναι πιθανή μια περαιτέρω, ενδεχομένως ισχυρότερη, επιδείνωση των προσδοκιών και συνολικά του κλίματος στους προσεχείς μήνες».**

Με βάση τα παραπάνω, είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι η χρονική διαφορά, έστω των λίγων ημερών, μεταξύ της πρωτογενούς έρευνας που τροφοδοτεί τους Εθνικούς και Ευρωπαϊκούς δείκτες και της αντίστοιχης του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ που τροφοδοτεί τους δείκτες σε επίπεδο Νομού Θεσσαλονίκης, **τους καθιστά μη συγκρίσιμους μεταξύ τους για τον Μάρτιο 2020, καθώς μεσολάβησαν οι εξελίξεις της κρίσης του κορωνοϊού, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε μια σειρά από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**

1. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Ο “**Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών**” υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις τους για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Διευκρινίζεται, ότι οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα **+100** (σημαίνει ότι όλοι προβλέπουν αύξηση) έως **-100** (σημαίνει ότι όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως **διαφορές μεταξύ θετικών – αρνητικών απαντήσεων**. Πιο συγκεκριμένα, αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση ενός μεγέθους, είναι υψηλότερο του ποσοστού εκείνων που προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, οι καταναλωτές στο Νομό Θεσσαλονίκης εξακολουθούν να διακατέχονται από **έντονη απαισιοδοξία, καθώς ο συνδυασμός του κύματος ακρίβειας σε προϊόντα και ενέργεια αλλά και της αβεβαιότητας που προκαλεί ο πόλεμος στην Ουκρανία, δημιουργεί ένα μίγμα έντονης ανασφάλειας**. Έτσι, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης στο Νομό Θεσσαλονίκης διαμορφώνεται στις **-47 μονάδες**, σχεδόν στο ίδιο επίπεδο σχέση με τον περασμένο **Μάρτιο 2022**.

Η έρευνα καταγράφει *καθίζηση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης στο Νομό Θεσσαλονίκης, μια τάση η οποία αποτυπώνεται τόσο σε Εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης παραμένει στο επίπεδο που καταγράφηκε τον Μάρτιο του 2020 με την έναρξη της πανδημίας στη χώρα μας και τις συνθήκες καραντίνας και αναστολής σημαντικού μέρους της οικονομικής δραστηριότητας που ακολούθησε (-45 έναντι -47 σήμερα) και βέβαια πολύ μακριά από το -2 τον Σεπτέμβριο 2019 – το καλύτερο σημείο του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης από την έναρξη των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ τον Μάρτιο του 2009. Η ακρίβεια σε προϊόντα και ενέργεια και η επίπτωσή της στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, είναι εντυπωσιακή: το 30% των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι επιβιώνουν εις βάρος των αποταμιεύσεών τους ή δανειζόμενοι (στο ίδιο επίπεδο με τον περασμένο Μάρτιο 2022), ενώ το ποσοστό των νοικοκυριών που δηλώνουν ότι έχουν σήμερα τη δυνατότητα να αποταμιεύσουν πολύ ή λίγο μειώθηκε περαιτέρω στο 15% έναντι 18% το περασμένο εξάμηνο και 27% τον Σεπτέμβριο του 2021. Παράλληλα, οι καταναλωτές αναμένουν ακόμα μεγαλύτερη αύξηση τιμών το επόμενο διάστημα, ενώ το 40% δηλώνουν ότι οι αυξήσεις σε προϊόντα και ενέργεια ήρθαν για να μείνουν και θα έχουν μόνιμο χαρακτήρα. Ωστόσο, το ποσοστό των νοικοκυριών που δηλώνουν αδυναμία αποπληρωμής των λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος και θέρμανσης μειώθηκε από το 25% τον Μάρτιο του 2022 στο 15% και 19% αντίστοιχα σήμερα αλλά το 65% και 59% αντίστοιχα δηλώνουν ακόμα δυσκολία στην αποπληρωμή τους. Τέλος, 7 στους 10 δηλώνουν ότι έχουν περιορίσει δαπάνες για ψυχαγωγία και ταξίδια, ενώ 2 στους 3 δηλώνουν ότι έχουν περιορίσει δαπάνες για ένδυση και υπόδηση και 1 στους 2 δηλώνουν ότι έχουν περιορίσει ακόμα και τις δαπάνες βασικών καταναλωτικών αγαθών, όπως τα τρόφιμα. Ειδικά για το θέμα της θέρμανσης, 2 στα 3 νοικοκυριά περίπου δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν κυρίως φυσικό αέριο για την θέρμανση της κατοικίας τους έναντι μόλις 15% που χρησιμοποιούν πετρέλαιο και 9% συσκευές ρεύματος (κλιματιστικά, ηλεκτρικά σώματα, θερμοσυσσωρευτές κτλ), ενδεικτικό της βαρύτητας των τιμών του φυσικού αερίου για τα νοικοκυριά τον φετινό χειμώνα.*

Συνολικά, καταγράφεται μια καθίζηση της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών και εγκατάσταση έντονα αρνητικού κλίματος μεταξύ των καταναλωτών. Τα σημάδια της κατάστασης αυτής αποτυπώνονται και στην αρνητική πρόθεση – προφανώς λόγω αδυναμίας – πραγματοποίησης σημαντικών αγορών το επόμενο διάστημα και αποταμίευσης.

Ειδικότερα, οι Καταναλωτές του Νομού Θεσσαλονίκης αναφέρουν:

- Πολύ αρνητική αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών για το διάστημα που προηγήθηκε και βαθιά απαισιοδοξία για την περαιτέρω εξέλιξή της, καθώς σταθεροποιείται σε πολύ υψηλό επίπεδο το ποσοστό όσων αναμένουν επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης του νοικοκυριού τους (στο 64% σήμερα).
- Μειώνεται ελαφρά – παραμένοντας ωστόσο σε πολύ υψηλό επίπεδο – από 80% σε 73% το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι η γενική οικονομική κατάσταση της χώρας επιδεινώθηκε πολύ ή αρκετά κατά το προηγούμενο 12μηνο. Παράλληλα, σταθεροποιείται σε υψηλό επίπεδο το ποσοστό όσων εκτιμούν ότι η γενική οικονομική κατάσταση της χώρας θα επιδεινωθεί κατά το επόμενο δωδεκάμηνο (70% έναντι αντίστοιχου ποσοστού 71% τον περασμένο Μάρτιο 2022).
- Η ακρίβεια και η αύξηση των τιμών καταναλωτή είναι πλέον αισθητές από το σύνολο σχεδόν των καταναλωτών, ανεξαρτήτως οικονομικής κατάστασης. Οι καταναλωτές στο Νομό Θεσσαλονίκης εκτιμούν ότι **οι τιμές καταναλωτή αυξήθηκαν “Λίγο” (4%), “Αρκετά” (37%) ή “Πολύ” (57%)** κατά το τελευταίο 12μηνο (αθροιστικά 98% έχουν διαπιστώσει αύξηση των τιμών καταναλωτή). Παράλληλα, η συντριπτική πλειοψηφία (82%) των καταναλωτών στο Νόμο Θεσσαλονίκης εκτιμούν ότι το επόμενο 12μηνο οι τιμές καταναλωτή θα αυξηθούν με μικρότερο (13%), παρόμοιο (34%) ή μεγαλύτερο (35%) ρυθμό σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα.
- **Ιδιαίτερα απαισιόδοξοι εμφανίζονται οι καταναλωτές και σε σχέση με την εξέλιξη της ανεργίας**, καθώς η ευρεία πλειοψηφία πιστεύουν πως **τα επίπεδα της ανεργίας θα αυξηθούν «πολύ» ή «λίγο»** (56% συγκριτικά με 61% τον Μάρτιο του 2022).
- **Καθίζηση σε αρνητικό έδαφος παρουσιάζει και ο δείκτης αξιολόγησης της συγκυρίας για την πραγματοποίηση σημαντικών αγορών** (μόλις 7% θεωρούν την συγκυρία κατάλληλη για σημαντικές αγορές, όπως έπιπλα, ηλεκτρικές/ηλεκτρονικές συσκευές κτλ, σε σταθερό επίπεδο σε σχέση με τον Μάρτιο 2022). **Εικόνα αντίστοιχης καθίζησης καταγράφεται και στο δείκτη πρόθεσης για την πραγματοποίηση τέτοιων αγορών στο μέλλον.**
- **Στάσιμη σε χαμηλό επίπεδο παραμένει και η πρόθεση για αποταμίευση** (15% σήμερα σε σχέση με 14% τον Μάρτιο 2022), ενώ **σταθεροποιείται σε υψηλό επίπεδο** το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι “τρώνε από τα έτοιμα” αναλώνοντας τις αποταμιεύσεις τους ή χρεώνονται όλο και περισσότερο (30% από 31%), **αυξάνεται ελαφρά** στο 54% το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι τα φέρνουν ίσα – ίσα με τα εισοδήματά τους (50% το αντίστοιχο ποσοστό για τον Μάρτιο 2022) και **μειώνεται περαιτέρω** στο 15% το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι αποταμιεύουν χρήματα (18% τον περασμένο Μάρτιο 2022).

- **Σταθερά χαμηλή η πρόθεση αγοράς αυτοκινήτου** στο Νομό Θεσσαλονίκης, με το 4% των καταναλωτών να δηλώνουν ότι είναι πολύ ή αρκετά πιθανό να πραγματοποιήσουν κάποια αγορά αυτοκινήτου (έναντι 5% τον Μάρτιο 2022).
- **Διατηρείται σχεδόν αμετάβλητη η πρόθεση αγοράς ή ανέγερσης σπιτιού για το επόμενο 12μηνο** (στο 3% σταθερά) και αντίστοιχα η πρόθεση ανακαίνισης ή επισκευής-βελτίωσης σπιτιού για το επόμενο 12μηνο (στο 10% έναντι 12% τον Μάρτιο 2022).

2. ΕΡΕΥΝΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Ο “Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών για τη Βιομηχανία” στο Νομό Θεσσαλονίκης επιδεινώνεται περαιτέρω σε αρνητικό έδαφος, μετά την πτώση που σημείωσε τον Μάρτιο του 2022 από το υψηλότερο σημείο των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ τον Σεπτέμβριο του 2011.

Έτσι, το ισοζύγιο θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων του “Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών της Βιομηχανίας” βρίσκεται πλέον στις **-17 μονάδες** στο Νομό Θεσσαλονίκης, έναντι **-11** τον Μάρτιο 2022. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο συγκεκριμένος δείκτης βρέθηκε στο χειρότερο επίπεδο τον Μάρτιο του 2020 από την καθιέρωση των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ τον Μάρτιο του 2009, ενώ βρέθηκε τον Σεπτέμβριο του 2021 στο καλύτερο επίπεδο από την καθιέρωση των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ”, ακολουθώντας αντίστοιχη πορεία των δεικτών τόσο σε Εθνικό, όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Μετά από μια διετία, όπου ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών για τη Βιομηχανία εμφανίζονταν να “φλερτάρει” με την εγκατάσταση σε θετικό έδαφος, αρκετά μακριά από τις σταθερά αρνητικές τιμές που καταγράφονταν από το 2009 μέχρι και το 2016 – 2017, η εμφάνιση της επιδημίας του κορωνοϊού και τα περιοριστικά μέτρα που εφαρμόστηκαν για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης, οδήγησαν στην κατάρρευσή του τον Μάρτιο του 2020 σε επίπεδο χειρότερο ακόμα και από τις χαμηλότερες τιμές που είχαν καταγραφεί κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης της χώρας (2010 – 2011). Ενάμιση χρόνο αργότερα (Σεπτέμβριος 2021) καταγράφηκε μια εντυπωσιακή ανάκαμψη του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών για τη Βιομηχανία, που οφείλονταν κυρίως στην εντυπωσιακή ανάκαμψη της αξιολόγησης της παραγωγής του προηγούμενου δμηνου, την περαιτέρω βελτίωση των προσδοκιών για την εξέλιξη της παραγωγής και την εξέλιξη των παραγγελιών από το εξωτερικό (εξαγωγές) για το επόμενο εξάμηνο. Η εικόνα αυτή ανατράπηκε τον Μάρτιο του 2022 με την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία και την κορύφωση της ενεργειακής κρίσης και επιδεινώνεται ακόμα περισσότερο σήμερα. Τόσο η εκτίμηση για την εξέλιξη της παραγωγής το επόμενο εξάμηνο όσο και η εκτίμηση για την εξέλιξη των εξαγωγών το επόμενο εξάμηνο, βρίσκονται αρνητικό έδαφος με σαφή επιδείνωση σε σχέση με τον Μάρτιο 2022.

Ειδικότερα, οι απόψεις των βιομηχανιών του Νομού Θεσσαλονίκης συνοψίζονται στα εξής:

- Διατηρούνται σε αρνητικό έδαφος οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη της παραγωγής κατά το τελευταίο εξάμηνο (-14 από -19 τον Μάρτιο 2022), ενώ οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη της παραγωγής στο άμεσο μέλλον αναφορικά με το Νομό Θεσσαλονίκης, βυθίζονται σε ακόμα πιο αρνητικό έδαφος (-14 από -2 τον Μάρτιο 2022).
- Πραγματοποιείται αρκετά ικανοποιητικά η διαχείριση των αποθεμάτων και της παραγωγικής δυναμικότητας των βιομηχανιών. Παράλληλα, το τρέχον λειτουργικό επίπεδο παραγωγικής δυναμικότητας μετά την σημαντική μείωση που υπέστη τον Μάρτιο του 2020 σε σχέση με τον Σεπτέμβριο 2019, (οπού είχε βρεθεί στο υψηλότερο σημείο από την έναρξη των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” τον

Μάρτιο 2009), ανακάμπτει και πάλι στο υψηλότερο σημείο από τον Μάρτιο του 2009 στο 74,9%. Ταυτόχρονα, οι εξασφαλισμένοι μήνες παραγωγής βάσει παραγγελιών αυξάνονται κατά περίπου 15% στους 3,8 (3,2 τον Μάρτιο 2022, 3,6 τον Σεπτέμβριο 2021 και 2,8 τον Μάρτιο 2021), μετά την βύθιση στους 1,5 που καταγράφηκε τον Μάρτιο του 2020, την χειρότερη επίδοση τότε από την έναρξη των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ.

- **Επιδεινώνονται αισθητά σε καθαρά αρνητικό έδαφος οι εκτιμήσεις για το μέλλον σε σχέση με το επίπεδο των εξαγωγών (-8 από +2 το προηγούμενο εξάμηνο).**
- **Προβλέπεται σημαντική άνοδος των τιμών για το επόμενο χρονικό διάστημα (εντονότερη σε σχέση με τις τάσεις σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο), ενώ οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη της απασχόλησης το επόμενο διάστημα είναι ουδέτερες.**
- **Εμφανίζονται ελαφρώς αποδυναμωμένοι όλοι οι κύριοι περιοριστικοί παράγοντες για την παραγωγή των μεταποιητικών επιχειρήσεων: 45% περιορισμένη ζήτηση (έναντι 47% το προηγούμενο εξάμηνο), 40% χρηματοοικονομικοί περιορισμοί (έναντι 48% τον Μάρτιο 2022) και 32% έλλειψη πρώτων υλών ή/και εξοπλισμού (έναντι 42% τον Μάρτιο 2022). Ωστόσο, ενισχύεται ως περιοριστικός παράγοντας η έλλειψη εργατικού δυναμικού (18% έναντι 12% το προηγούμενο εξάμηνο).**

3. ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Σε θετικό επίπεδο και με μικρή ανάκαμψη σε σχέση με τον Μάρτιο 2022, βρίσκεται ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στον κλάδο των Υπηρεσιών.

Πιο αναλυτικά, ο σχετικός «Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών» για τον τομέα των Υπηρεσιών καταγράφεται ξανά σε θετικό έδαφος – για τρίτο συνεχόμενο εξάμηνο – στο +13.

Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών του Νομού Θεσσαλονίκης αναφέρουν:

- **Οριακά θετική και σαφώς βελτιωμένη εικόνα – σε σχέση με τον Μάρτιο 2022 – ως προς την εξέλιξη της επιχειρηματικής τους κατάστασης (από -14 τον Μάρτιο 2022 σε +5 σήμερα), ενώ και η αποτίμηση για την εξέλιξη της ζήτησης το εξάμηνο που μας πέρασε βελτιώνεται (+28 από +14 τον Μάρτιο 2022).**
- **Θετικές προσδοκίες για την εξέλιξη της ζήτησης για το επόμενο εξάμηνο, ωστόσο συνεχίζεται η κάμψη που ξεκίνησε από τον Σεπτέμβριο του 2021 (+5 σήμερα, +15 τον Μάρτιο 2022, +27 τον Σεπτέμβριο 2021 και +32 τον Μάρτιο 2021).**
- **Παρατηρούνται θετικές εκτιμήσεις για την εξέλιξη της απασχόλησης στον κλάδο το επόμενο εξάμηνο, ενώ αναμένεται και σημαντική άνοδος των τιμών για το επόμενο εξάμηνο.**

4. ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Μικρή βελτίωση του κλίματος καταγράφεται στις επιχειρήσεις Λιανικού Εμπορίου στο Νομό Θεσσαλονίκης σε σχέση με τον Μάρτιο 2022, με τον «Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών για το Λιανικό Εμπόριο» να βρίσκεται πλέον σχεδόν σε ουδέτερο έδαφος.

Έτσι, το ισοζύγιο θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων του «Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών Λιανικού Εμπορίου» **βρίσκεται στο -1** (από -10 τον Μάρτιο 2022).

Ειδικότερα, οι απόψεις των **εμπορικών επιχειρήσεων του Νομού Θεσσαλονίκης** συνοψίζονται στα εξής:

- Μετά την πολύ αρνητική αξιολόγηση της εξέλιξης των πωλήσεων που παρατηρήθηκε τον Μάρτιο του 2022 και την βύθιση του σχετικού δείκτη από το ψηλότερο σημείο στο οποίο είχε βρεθεί τον Σεπτέμβριο 2021 για πρώτη φορά στην ιστορία των μετρήσεων του «Βαρόμετρου ΕΒΕΘ», η **αξιολόγηση του περασμένου εξαμήνου επανέρχεται σε ουδέτερο σχεδόν έδαφος, με τον σχετικό δείκτη να εκτινάσσεται από το -40 στο -3. Ωστόσο, επανέρχονται σε αρνητικό έδαφος οι εκτιμήσεις για τις πωλήσεις το επόμενο 6μηνο** (από 0 μονάδες τον Μάρτιο του 2022 και +15 μονάδες τον Σεπτέμβριο του 2021 στο -9 σήμερα). Επιπλέον, **οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη των παραγγελιών το επόμενο εξάμηνο σταθεροποιούνται σε αρνητικό έδαφος** (από το -15 τον Μάρτιο 2022 στο -16 σήμερα).
- Επίσης, **προβλέπουν στασιμότητα στο επίπεδο απασχόλησης στον κλάδο τους για το επόμενο διάστημα, ενώ επιβεβαιώνονται κι εδώ οι εκτιμήσεις για σημαντική αύξηση των τιμών των προϊόντων κατά το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα.**

5. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

Μικρή βελτίωση του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών σε σχέση με τον περασμένο Μάρτιο 2022 καταγράφεται στον κλάδο των Κατασκευών.

Έτσι, το ισοζύγιο θετικών-αρνητικών εκτιμήσεων του «Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών Κατασκευών» βρίσκεται στις **-7 μονάδες** στο Νομό Θεσσαλονίκης (έναντι -17 τον Μάρτιο 2022).

Ειδικότερα, οι απόψεις των κατασκευαστικών επιχειρήσεων του Νομού Θεσσαλονίκης συνοψίζονται στα εξής:

- Οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη της κατασκευαστικής δραστηριότητας κατά το προηγούμενο εξάμηνο ανακάμπουν, στις +16 μονάδες σήμερα (από -2 τον Μάρτιο του 2022).
- Εμφανίζεται μικρή βελτίωση (αλλά σε έντονα αρνητικό έδαφος πάντα) σχετικά με τα τρέχοντα επίπεδα παραγγελιών στον κλάδο των Κατασκευών.
- Εμφανίζεται σαφώς θετική τάση στην εκτίμηση εξέλιξης της απασχόλησης στον κλάδο για το επόμενο βμήνο, και έντονα ανοδική τάση στην εξέλιξη των τιμών σε τοπικό επίπεδο.

6. ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ – “AD HOC” ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης αξιοποίησης του “**Βαρόμετρου ΕΒΕΘ**”– ως ερευνητικού εργαλείου– και για την πληρέστερη πληροφόρηση του επιχειρηματικού κόσμου του Νομού Θεσσαλονίκης, ενσωματώθηκαν στα ερωτηματολόγια του “**ad-hoc**” **ερωτήσεις**. Τα ερωτήματα τέθηκαν με τέτοιο τρόπο (στο τέλος των τυποποιημένων ερωτηματολογίων που χρησιμοποιεί το “Βαρόμετρο ΕΒΕΘ”), ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων του.

• **Λογαριασμοί ηλεκτρικού ρεύματος και θέρμανσης**

Δυσβάσταχτοι χαρακτηρίζονται οι λογαριασμοί ηλεκτρικού ρεύματος από το 15% των νοικοκυριών στο Νομό Θεσσαλονίκης και αναφέρουν ότι δεν είναι σε θέση να τους πληρώσουν, ενώ το 65% τους θεωρούν υψηλούς και αναφέρουν ότι τους δυσκολεύει η αποπληρωμή τους. Αντίστοιχη είναι η εικόνα και σε σχέση με τους λογαριασμούς θέρμανσης, καθώς κι εδώ το 19% δηλώνουν ότι οι λογαριασμοί αυτοί είναι δυσβάσταχτοι και δεν είναι σε θέση να τους εξοφλήσουν ενώ το 59% τους θεωρούν υψηλούς και δυσκολεύονται να τους αποπληρώσουν. Παράλληλα, μόλις το 19% και 15% των νοικοκυριών δηλώνουν ότι οι λογαριασμοί είναι φυσιολογικοί ή χαμηλοί και δεν δυσκολεύονται στην αποπληρωμή τους, αντίστοιχα. Πρέπει να σημειωθεί ότι, παρά την πολύ αρνητική εικόνα που καταγράφεται, υπάρχει μια μικρή βελτίωση σε σχέση με τις αντίστοιχες απαντήσεις που είχαν καταγραφεί τον Μάρτιο του 2022, που προφανώς οφείλεται στην επιδότηση μέρους του κόστους ενέργειας από την Πολιτεία.

Πάνω από 1 στα 2 νοικοκυριά στο Νομό Θεσσαλονίκης δηλώνουν ότι δεν έχουν πραγματοποιήσει παρεμβάσεις ενεργειακής εξοικονόμησης στο κτίριο της κατοικίας τους. Στον αντίποδα, το 27% έχουν προχωρήσει στην εγκατάσταση φωτιστικών χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης (led), το 20% έχουν εγκαταστήσει νέα κουφώματα με διπλά ή τριπλά τζάμια, το 16% έχουν υλοποιήσει κάποιας μορφής θερμομόνωση (στέγης, όψεων κτλ) και το 14% έχουν εγκαταστήσει νέα συστήματα ψύξης/θέρμανσης χαμηλής κατανάλωσης ή χρησιμοποιούν ηλεκτρικές συσκευές χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης. Παρόμοιο ποσοστό (14%) έχουν εγκαταστήσει στοιχεία ηλιοπροστασίας (τέντες, περσίδες, πάνελ ηλιοπροστασίας κτλ) και μόλις το 5% κάνουν χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (φωτοβολταϊκά συστήματα, συστήματα αιολικής ενέργειας κτλ).

Ιδιαίτερα σημαντικό εύρημα της έρευνας, αποτελεί το ότι 2 στα 3 νοικοκυριά στο Νομό Θεσσαλονίκης δηλώνουν ότι θερμαίνονται με φυσικό αέριο, ενώ το 15% χρησιμοποιούν πετρέλαιο θέρμανσης, το 9% χρησιμοποιούν συσκευές ηλεκτρικού ρεύματος και το 7% καυσόξυλα.

• **Ακρίβεια**

Μόνιμες θεωρούν τις αυξήσεις τιμών σε προϊόντα και ενέργεια 4 στους 10 καταναλωτές στο Νομό Θεσσαλονίκης (40%), ενώ το 29% θεωρούν ότι οι τιμές θα επανέλθουν στα προ των αυξήσεων επίπεδα από το 2024 και μετά. Μόλις το 14% διαβλέπουν επαναφορά των τιμών σε επίπεδα προ των αυξήσεων κάποια στιγμή μέσα στο 2023. Προκειμένου να αντιμετωπίσουν το κύμα ακρίβειας σε προϊόντα και ενέργεια, οι καταναλωτές στο Νομό Θεσσαλονίκης έχουν λάβει μια σειρά από μέτρα, όπως περιορισμό άλλων δαπανών όπως η

ψυχαγωγία και τα ταξίδια (69%), περιορισμό δαπανών ένδυσης – υπόδησης (64%), περιορισμό των αγορών βασικών καταναλωτικών αγαθών όπως π.χ. τα τρόφιμα (50%), περιορισμό της χρήσης Ι.Χ. οχημάτων (36%), αναβολή σημαντικών αγορών όπως κατοικία ή αυτοκίνητο (30%), μείωση αποθεματικών/καταθέσεων (22%), ενώ το 9% αναγκάστηκαν να καταφύγουν σε δανεισμό. Μόλις 1 στα 7 νοικοκυριά περίπου (15%) δηλώνουν ότι δεν έχουν λάβει κάποιο μέτρο για την αντιμετώπιση της ακρίβειας σε προϊόντα και ενέργεια. Η γενική εικόνα δεν έχει διαφοροποιηθεί σε σχέση με τον Μάρτιο 2022.

Σε σχέση με τα πιο επιθυμητά μέτρα στήριξης για να ανταπεξέλθουν στο κύμα ακρίβειας σε προϊόντα, καύσιμα και ενέργεια, οι καταναλωτές στον Νομό Θεσσαλονίκης προκρίνουν την μείωση φόρων κατανάλωσης (ΦΠΑ, ειδικούς φόρους κατανάλωσης στα καύσιμα κτλ) με 41% και ακολουθούν σε απόσταση η επιδοτήσεις των λογαριασμών θέρμανσης (18%), οι επιδοτήσεις των λογαριασμών ρεύματος (15%) και η μείωση φόρου εισοδήματος και ασφαλιστικών εισφορών με 15% επίσης, ενώ η επιδότηση των καυσίμων κίνησης επιλέγεται μόνο από το 2%.

- **Αλλαγές στην καταναλωτική συμπεριφορά λόγω ακρίβειας**

7 στους 10 καταναλωτές στον Νομό Θεσσαλονίκης, δηλώνουν ότι, σε σχέση με την περίοδο πριν την αύξηση τιμών στα προϊόντα, αγοράζουν πλέον κυρίως προϊόντα σε προσφορά (2 σε 1, δωρεάν επιπλέον ποσότητα, ειδικές εκπτώσεις κτλ), ενώ το 44% αγοράζουν πλέον μικρότερες ποσότητες προϊόντων, το 42% επιλέγουν καταστήματα/super market με τις χαμηλότερες τιμές, το 35% αγοράζουν προϊόντα από διαφορετικά καταστήματα/super market για να πετύχουν τη μικρότερη δυνατή δαπάνη και το 31% αγοράζουν πλέον κυρίως προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας.

7. ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ – “AD HOC” ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης αξιοποίησης του “**Βαρόμετρου ΕΒΕΘ**”– ως ερευνητικού εργαλείου– και για την πληρέστερη πληροφόρηση του επιχειρηματικού κόσμου του Νομού Θεσσαλονίκης, ενσωματώθηκαν στα ερωτηματολόγια του “*ad-hoc*” *ερωτήσεις*. Τα ερωτήματα τέθηκαν με τέτοιο τρόπο (στο τέλος των τυποποιημένων ερωτηματολογίων που χρησιμοποιεί το “Βαρόμετρο ΕΒΕΘ”), ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων του.

• Κόστος Ενέργειας

8 στις 10 επιχειρήσεις (83% έναντι 82% τον Μάρτιο 2022) δηλώνουν ότι έχει αυξηθεί το συνολικό ενεργειακό κόστος λειτουργίας τους. Μεταξύ αυτών η μέση αύξηση που αναφέρεται είναι 60% (έναντι μέσου όρου 75% τον Μάρτιο 2022) με το 7% να αναφέρουν αύξηση άνω του 100% (13% τον Μάρτιο 2022), ενώ το 29% αναφέρουν αυξήσεις άνω του 50% (40% τον Μάρτιο 2022). 1 στις 2 επιχειρήσεις (51%) θεωρούν ότι το πιο αποτελεσματικό μέτρο για την αντιμετώπιση του αυξημένου κόστους ενέργειας και καυσίμων θα ήταν η μείωση του ΦΠΑ και των ειδικών φόρων κατανάλωσης, ενώ το 24% επιλέγει τον καθορισμό πλαφόν στις τελικές τιμές ενέργειας/καυσίμων και το 16% την υψηλότερη επιδότηση των επιχειρήσεων για την αγορά ενέργειας ή/και καυσίμων.

• Πρώτες Ύλες / Προϊόντα

Συνολικά 1 στις 2 επιχειρήσεις στο Νομό Θεσσαλονίκης διαπιστώνουν προβλήματα ελλείψεων πρώτων υλών ή προϊόντων στην αγορά (43% τον Μάρτιο 2022), είτε σε μικρό βαθμό (31%) είτε σε μεγάλο βαθμό (19%). 4 στις 5 επιχειρήσεις (80% έναντι 74% τον Μάρτιο 2022) διαπιστώνουν αύξηση των τιμών πρώτων υλών και προϊόντων γενικά και μόλις το 10% δεν έχουν διαπιστώσει κάποια αύξηση κόστους. Μεταξύ όσων έχουν διαπιστώσει αυξήσεις, το μέσο ποσοστό αύξησης διαμορφώνεται – κατά δήλωσή τους – στο 49% (52% τον Μάρτιο 2022), ενώ το 29% διαπιστώνουν αυξήσεις άνω του 50% και 5% άνω του 100% (ακριβώς όσο και τον Μάρτιο 2022). Συνολικά, το 70% των επιχειρήσεων αναφέρουν ότι ενσωμάτωσαν ή ενσωματώνουν τις αυξήσεις στο κόστος πρώτων υλών και ενέργειας στο τελικό κόστος πώλησης των προϊόντων ή υπηρεσιών τους (65% τον Μάρτιο 2022), είτε σε μικρό βαθμό (40%), είτε σε μεγάλο βαθμό (16%), είτε εξ ολοκλήρου (14%). Μόλις το 25% των επιχειρήσεων δεν ενσωμάτωσαν και δεν ενσωματώνουν τις αυξήσεις αυτές στο τελικό κόστος πώλησης των προϊόντων και υπηρεσιών τους (26% τον Μάρτιο 2022).

• Χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

1 στις 15 επιχειρήσεις (7%) στον Νομό Θεσσαλονίκης δηλώνουν ότι ήδη κάνουν χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για να καλύψουν μέρος ή το σύνολο των ενεργειακών τους αναγκών και 1 στις 5 περίπου (18%) εκδηλώνουν την πρόθεσή τους να το πραγματοποιήσουν στο μέλλον (αθροιστικά 25%). Στην Βιομηχανία/Μεταποίηση το ποσοστό αυτό εμφανίζεται αυξημένο στο 37% αθροιστικά, ενώ στις Υπηρεσίες βρίσκεται σαφώς χαμηλότερα (14% αθροιστικά).

- **Βασικότερα Προβλήματα Επιχειρήσεων στον Νομό Θεσσαλονίκης**

Το υψηλό κόστος πρώτων υλών/προϊόντων και το υψηλό κόστος ενέργειας/καυσίμων αποτελούν τα δύο βασικότερα προβλήματα που δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στον Νομό Θεσσαλονίκης σήμερα (39% για το καθένα). Μάλιστα, το υψηλό κόστος πρώτων υλών/προϊόντων βρίσκεται πολύ ψηλά σε Κατασκευές (58%) και Βιομηχανία/Μεταποίηση (55%), ενώ το υψηλό κόστος ενέργειας/καυσίμων αναφέρεται πολύ έντονα από τις επιχειρήσεις στον τομέα Βιομηχανία/Μεταποίηση (46%). Ακολουθούν, η περιορισμένη ζήτηση (27%, 33% στο Εμπόριο), το υψηλό κόστος φορολογίας (22%, 29% στις Υπηρεσίες), οι επισφάλειες πελατών (11%), η γραφειοκρατία/διαδικασίας συναλλαγής με το Δημόσιο (10%, 17% στις Υπηρεσίες), το υψηλό μη μισθολογικό κόστος (ασφαλιστικές εισφορές) με 9% (14% στις Υπηρεσίες), το υψηλό μισθολογικό κόστος (5%) και οι ληξιπρόθεσμες φορολογικές υποχρεώσεις/ασφαλιστικές εισφορές (3%).

Θεσσαλονίκη, 11 Οκτωβρίου 2022

ΠΑΛΜΟΣ ΑΝΑΛΥΣΙΣ